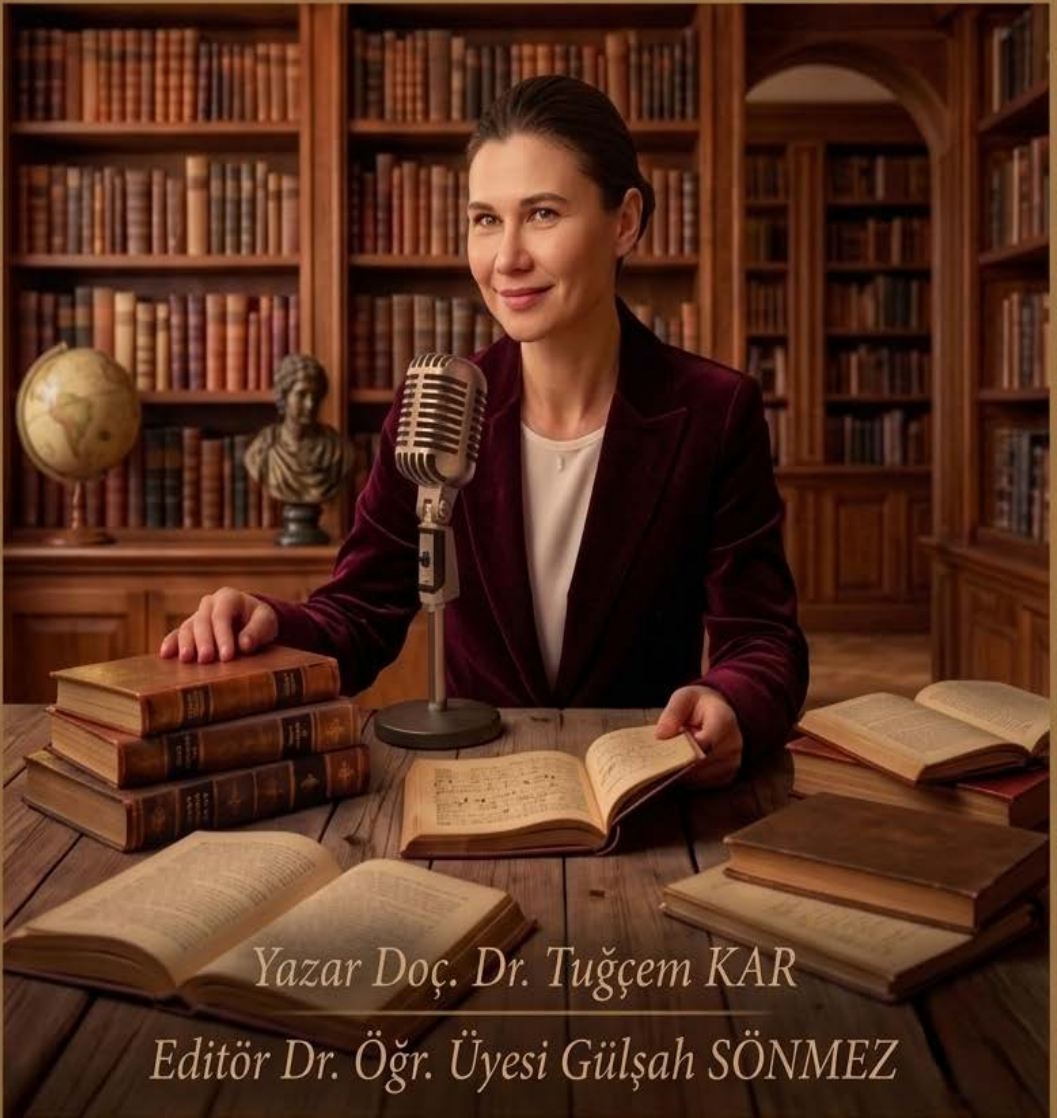

Geleneksel Türk Müziği Ses Eğitimi - Kılavuz I

Fizyolojik - Nazari ve Teknik Bilgiler

Yazar Doç. Dr. Tuğcem KAR

Editör Dr. Öğr. Üyesi Gülşah SÖNMEZ

yaz

yayınları

GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ SES EĞİTİMİ – KILAVUZ I

Fizyolojik - Nazari ve Teknik Bilgiler

Doç. Dr. Tuğçem KAR

Editör

Dr. ÖĞr. Üyesi Gülşah SÖNMEZ

yaz
yayınları

2026

GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ SES EĞİTİMİ - KILAVUZ I

Fizyolojik - Nazari ve Teknik Bilgiler

Yazar: Doç. Dr. Tuğçem KAR

ORCID NO: 0000-0002-0252-2537

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Gülşah SÖNMEZ

ORCID NO: 0000-0001-8044-0185

© YAZ Yayınları

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Yaz Yayınları'na aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı Kanun'un hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın önceden izni alınmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

ISBN 978-625-8926-50-7

Eylül 2026 - Afyonkarahisar

Dizgi/Mizanpaj: YAZ Yayınları

Kapak Tasarım: YAZ Yayınları

YAZ Yayınları. Yayıncı Sertifika No: 73086

M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3

İscehisar/AFYONKARAHİSAR

www.yazyayinlari.com

yazyayinlari@gmail.com

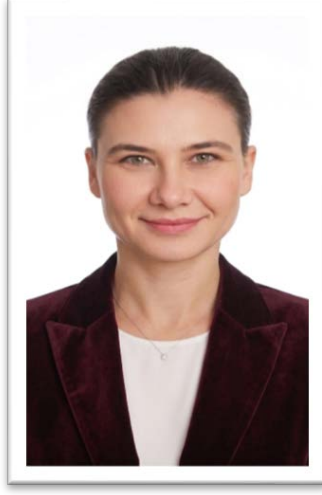
YAZARIN ÖNSÖZÜ

Uzmanlık alanı opera şarkıcılığı olan bir ses eğitimci olarak eğitim fakültesi müzik öğretmenliği bölümünde 11 sene müzik öğretmeni yetiştirdim. Henüz 22 yaşında ilk yüksek lisansıma başladığım sene okulumda ses eğitimi dersleri vermem teklif edildiğinde yeni gelen öğrencilerimle aramda 4 yaş vardı. Ben 22 yaşında genç bir akademisyenken, onlar 18 yaşında yeni üniversite öğrencileriydiler. Bugün eğitimcilikte 19. senemi tamamlarken ilk mezunlarım da 15 senelik öğretmen oldular. Türkiye'nin farklı yerlerinde mesleklerini en iyi şekilde yerine getiriyorlar. Onlarla hala temasta olmak, zorlandıkları her anda, mesleki ya da manevi olarak onlara destek verebilmek, mesleğimin bana tanıdığı en büyük kazanç. Son 8 senedir ise Türk müziği konservatuarında ses eğitimi derslerini üstlenmekten gurur duyuyorum. Hem sanatçı yetiştirebilmenin ayrıcalığını yaşamak hem de eğitimini aldığım alandan farklı bir stili araştırmak, öğrenmek, metodolojik ve pedagojik gelişimi için alana hizmet etmek benim akademik motivasyonumu oluşturdu.

Elinizdeki kitapta Türkiye'de kurumlar arası farklılık gösteren Türk müziği ses eğitimi üzerine deneyimlerimi bulacaksınız. Bu kaynak hem kurumumdaki meslektaşlarım hem de öğrencilerimle “yaşayarak öğrenme” modeli içerisinde oluşturulmuş bir kaynak oldu. Hepsine kalbi sevgilerimi sunuyorum.

Yeni bir kurumda çalışmak yeni meslektaşlar ile tanışmak, onların deneyimlerinden faydalanırken kendi deneyimlerimi de paylaşmak anlamına geliyor. Bu kıymetli eğitmen ve sanatçılardan biri de benim için yeri çok ayrı olan, mesleki ve insani anlamda hayranlık duyduğum sevgili editörüm Gülşah Sönmez. Türk müziği icralığındaki ustalığı, teorik bilgisi ve pedagojik yetileriyle birlikte çalıştığımız son 8 senede kendisinden her anlamda istifade ettim. Bu kitabı kendisinin engin hoşgörüsüne, sanatına, bilgisine ve kalbine ithaf ediyorum...

Doç. Dr. Tuğçem KAR

Doç. Dr. Tuğçem KAR

1998-2002 İstanbul Avni Akyol Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi – Piyano, Keman

2000-2004 İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı – Koro Şarkıcılığı
Sertifika Programı

2002-2006 Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi – Müzik Eğitimi
Programı – Piyano, Viyola

2002-2003 Selman ADA, Aşk-ı Memnu Operası “Nihal” Rolü Solist

2003-2004 Orhan ŞALLIEL, Kuva-i Milliye Operası “Erkek Çocuk” Rolü Solist

2006-2008 Marmara Üniversitesi - Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Eğitimi
Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı / “Bir Eğitim Modeli Olarak, Köy
Enstitülerinde Müzik Eğitiminin İncelenmesi ve Şarkı Dağarcığının
Kullanılabilirliği” başlıklı 1. Yüksek Lisans Tezi

2010-2012 İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı – Sosyal Bilimler
Enstitüsü Sahne Sanatları Bölümü - Opera Anasanat Dalı Yüksek Lisans
Programı / “Enstrüman Eğitimin Ses Eğitimi Üzerine Etkisi” başlıklı 2. Yüksek
Lisans Tezi

2007-2018 Marmara Üniversitesi – Müzik Eğitimi Bölümü – Sözleşmeli Ses
Eğitimi Öğretim Görevlisi

2018 İstanbul Teknik Üniversitesi – Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü Sözleşmeli Ses Eğitimi Öğretim Görevlisi

2019 İstanbul Teknik Üniversitesi – Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü Kadrolu Ses Eğitimi Öğretim Görevlisi

2020 Marmara Üniversitesi – Eğitim Bilimleri Enstitüsü – Müzik Eğitimi Bölümü Doktora Programı / PhD. Tez Başlığı "Ses Eğitiminde Bedensel Farkındalık ve Devinimsel Ses Egzersizlerinin Kullanılması: Eylem Araştırması".

10 Mart 2021, Performans Sanatları Bilim Dalı - Opera Şarkıcılığı ve Rejisörlüğü Ana Sanat branşında doçent unvanına layık görüldü.

EDİTÖRÜN ÖNSÖZÜ

Müzik, insanlığın en köklü ifade araçlarından biridir. Yüzyılların imbiğinden süzölmüş insani duyguları, yaşayış biçimlerini, bazen feryadı bazen coşkuyu dile getiren en önemli aktarım biçimleri arasındadır. Geleneksel yapıların korunması ve gelecek nesillere aktarılması ise bilimsel bir metodoloji gerektirir. Geleneksel Türk müziğı, yüzyıllar boyunca meşk sistemiyle kuşaktan kuşağı aktarılmış, zengin bir makam, üslup ve icra kültürüne sahiptir. Ancak bu köklü mirasın çağdaş eğitim normlarıyla harmanlanması, sistematik hale getirilmesi ve akademik bir disiplin çerçevesinde ele alınması, geleneksel müzik kültürünün aktarılması ve günümüzde icrası ve devamlılığı açısından önem arz etmektedir.

Elinizdeki bu eser, tam da bu boşluğu doldurmak, geleneksel Türk müziğinde ses eğitimi konusunu bilimsel bir zemine oturtmak, gelenekten aktarılanın hem aktarıcı hem de aktarılan açısından netlik kazanması amacıyla kaleme alınmıştır. Değerli yazarımız, kıymetli arkadaşım Doç. Dr. Tuğçem Kar, uzun yıllara dayanan akademik birikimini ve saha deneyimini bu çalışmada bir araya getirmiştir. Eser, geleneksel Türk müziğinin kendine has ağız-hançere özelliklerini, tavır ve üslup bileşenlerini, anatomi ve ses fiziğı kurallarıyla sentezleyen bütöncöl bir yaklaşım sunmaktadır.

Kitabın editörlük sürecinde, yazarın metodolojik titizliğine ve literatüre kazandırdığı yeni terminolojilere tanıklık etmek şahsım adına ufuk açıcı bir deneyim olmuştur. Eser, yalnızca teorik bir altyapı sunmakla kalmayıp, makamsal icrada nefes tekniklerinden ses sağlığına, geleneksel müzikte akort sisteminden makamsal ses egzersizlerine kadar geniş bir spektrumunu analitik bir dille incelemektedir. Bu yönüyle çalışma, geleneksel icra pratiklerini modern şan pedagojisinin evrensel ilkeleriyle buluşturan öncü bir kaynak niteliğindedir.

Bu kitabın, konservatuvarların ses eğitimi bölümlerinde eğitim gören lisans ve lisansüstü öğrencilere, akademisyenlere ve Türk müziğı icrasını bilimsel bir temele dayandırmak isteyen tüm araştırmacılara rehberlik edeceğine inancım tamdır. Doç. Dr. Tuğçem Kar, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nda göreve başladığı günden bu yana, benim gibi klasik Türk müziğı alanında eğitim almış ve bu alanda çalışmalarını sürdüren birine her daim örnek olmuş ve öğrencilerime geleneğı aktarma sürecinde fikirlerinden etkilendiğim, ilham aldığım saygıdeğer bir akademisyen, aynı

zamanda hayat yolunda ufkumu açan, bana farklı bakış açıları kazandıran bir dost olmuştur. Kendisine bana böyle bir yol gösterici olduğu, Türk müziği literatürüne böylesine kıymetli, kalıcı ve kaynaklık değeri yüksek bir eser kazandırdığı için teşekkürlerimi sunarım.

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah SÖNMEZ

İÇİNDEKİLER

Yazarın Önsözü	III
Editörün Önsözü	IV
Özgeçmiş.....	VII
İçindekiler.....	IX
A. TEMEL SES EĞİTİMİ	1
1. BÖLÜM - TEMEL SES FİZYOLOJİSİ.....	1
2. BÖLÜM – TEMEL TEKNİK BİLGİLER	9
3. BÖLÜM – NÜANS, SÜSLEME VE TEMPO ELEMANLARI.....	15
3.1. Gürlük Terimleri (Nüans).....	15
3.2. Süsleme Terimleri	15
3.3. Tempo Terimleri (Hız)	17
3.4. İfade Terimleri.....	17
B. MAKAMSAL MÜZİKTE SES EĞİTİMİ.....	19
4. BÖLÜM - GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİMİNİN KENDİNE ÖZGÜ GEREKLİLİKLERİ.....	19
5. BÖLÜM - GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİNDE SES EĞİTİMCİLERİN İSTİHDAMI.....	37
6. BÖLÜM - GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ LİTERATÜRÜNÜN ÖZELLİKLERİ	39
7. BÖLÜM – ALAN ÇALIŞMALARININ ANALİZİ VE ALANA DAİR BİLGİLER	43
7.1. Alan Çalışmalarının Analizi	43
7.2. Alana Dair Önemli Bilgiler.....	45
KAYNAKÇA.....	61

CONTENTS

Author's Foreword.....	III
Editor's Foreword	IV
Biography.....	VII
Contents.....	IX
A. BASIC VOICE TRAINING.....	2
CHAPTER 1 - BASIC VOICE PHYSIOLOGY	2
CHAPTER 2 – BASIC TECHNICAL INFORMATION.....	9
CHAPTER 3 – NUANCE, ORNAMENTATION AND TEMPO ELEMENTS.....	15
3.1. Nuance Terms	15
3.2. Ornamentation Terms.....	15
3.3. Tempo Terms.....	17
3.4. Expression Terms.....	18
B. MAQAM MUSIC VOICE TRAINING.....	19
CHAPTER 4 - UNIQUE REQUIREMENTS OF TRADITIONAL TURKISH MUSIC EDUCATION	19
CHAPTER 5 - EMPLOYMENT OF VOICE INSTRUCTORS IN TRADITIONAL TURKISH MUSIC.....	39
CHAPTER 6 - CHARACTERISTICS OF TRADITIONAL TURKISH MUSIC LITERATURE.....	41
CHAPTER 7 – ANALYSIS OF FIELD STUDIES AND INFORMATION REGARDING THE FIELD OF VOICE TRAINING TRADITIONAL TURKISH MUSIC	45
7.1. Alan Çalışmalarının Analizi	45
7.2. Alana Dair Önemli Bilgiler.....	48
REFERENCE.....	65

I am fully confident that this book will serve as a guide for undergraduate and graduate students studying in the vocal training departments of conservatories, for academics, and for all researchers seeking to ground the performance of Turkish music on a scientific foundation. Since the day she began her tenure at the Istanbul Technical University State Conservatory of Turkish Music, Assoc. Prof. Dr. Tuğçem Kar has, she has always served as a role model for someone like me—who was educated in the field of classical Turkish music and continues to work in this field—and has been a respected scholar whose ideas have influenced and inspired me in the process of passing on the tradition to my students; she has also been a friend who has broadened my horizons and provided me with different perspectives on life. I would like to express my gratitude to him for being such a guiding light in my life and for contributing such a valuable, enduring, and highly authoritative work to the literature of Turkish music.

Assist. Prof. PhD. Gülşah SÖNMEZ

EDITOR PREFACE

Music is one of humanity's most time-honored means of expression. It ranks among the most significant forms of communication, expressing human emotions and ways of life—sometimes a cry of anguish, sometimes a burst of joy—that have been refined over the centuries. Preserving traditional structures and passing them on to future generations, however, requires a scientific methodology. Traditional Turkish music, which has been passed down from generation to generation through the *meşk* system over the centuries, possesses a rich culture of modes, styles, and performance. However, integrating this deep-rooted heritage with contemporary educational standards, systematizing it, and addressing it within the framework of an academic discipline is crucial for the transmission of traditional music culture, as well as its performance and continuity in the present day.

This work in your hands was written precisely to fill this gap, to establish the subject of vocal training in traditional Turkish music on a scientific foundation, and to bring clarity to what is passed down from tradition—from the perspective of both the transmitter and the recipient. Our esteemed author and dear friend, Assoc. Prof. Dr. Tuğçem Kar, has brought together her extensive academic expertise and field experience in this work. The book presents a holistic approach that synthesizes the unique oral-pharyngeal characteristics of traditional Turkish music, along with its stylistic and interpretive elements, with the principles of anatomy and the physics of sound.

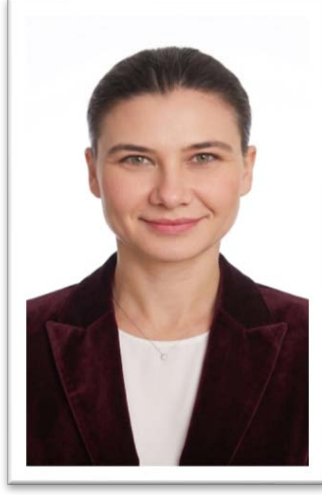
During the book's editorial process, witnessing the author's methodological rigor and the new terminology he has introduced to the literature was, for me personally, an eye-opening experience. The work not only provides a theoretical foundation but also examines a broad spectrum of topics—from breathing techniques to vocal health in modal performance, and from tuning systems in traditional music to modal vocal exercises—using an analytical approach. In this regard, the study serves as a pioneering resource that bridges traditional performance practices with the universal principles of modern vocal pedagogy.

2018 Istanbul Technical University - Turkish Music State Conservatory Voice Education Department Contracted Voice Trainer

2019 Istanbul Technical University - Turkish Music State Conservatory Voice Education Department Voice Trainer Lecturer

2020 Marmara University - Institute of Educational Sciences - Music Training Department Ph.D. Program / Ph.D. Thesis titled "Body Awareness in Voice Education and The Use of Kinesthetic Voice Exercises: Action Research"

On March 10, 2021, she was awarded the title of Associate Professor in the main art branch of Opera Singing and Directing in the field of Performing Arts science.

Assoc. Prof. Ph.D. Tuğçem KAR

1998-2002 Istanbul Avni Akyol Anatolian Fine Arts High School – Piano, Violin

2000-2004 Istanbul University State Conservatory – Choir Singing Certificate Program

2002-2006 Marmara University Atatürk Education Faculty – Music Training Program – Piano, Viola

2002-2003 Selman ADA, Aşk-ı Memnu Opera “Nihal” Role Soloist

2003-2004 Orhan ŞALLIEL, Kuva -i Milliye Opera “Boy” Role Soloist

2006-2008 Marmara University - Institute of Educational Sciences, Department of Music Education Master's Program / 1st Master's Thesis titled “The Research of Applicability and Practicability the Music Education and Song Repertories of Village Institutes as an Educational Model”

2010-2012 Istanbul University State Conservatory – Institute of Social Sciences, Performing Arts Department - Opera Master's Program / 2nd Master Thesis Titled "The Effect of Instrumental Education on Voice Education"

2007-2018 Marmara University - Music Training Department - Contracted Voice Trainer

AUTHOR PREFACE

As a voice trainer specializing in opera singing, I trained music teachers for 11 years in the music education department of the Faculty of Education. When I was offered the opportunity to teach voice training classes at my school in the year I started my first master's degree at the age of 22, there was a 4-year age difference between me and my new students. I was a young academician at 22, while they were 18-year-old new university students. Today, as I complete my 19th year in education, my first graduates have become teachers with 15 years of experience. They are performing their profession in the best way in different parts of Turkey. Being in contact with them, being able to support them professionally or emotionally whenever they face difficulties, is the greatest reward my profession has given me. For the last 8 years, I have been proud to undertake voice training classes at the Turkish Music Conservatory. Both experiencing the privilege of training artists and researching, learning, and serving the field for its methodological and pedagogical development in a style different from the field I was trained in have become my life motivation.

In this book, you will find my experiences in Turkish music vocal training, which varies among institutions in Turkey. This resource was created using a "learning by doing" model, both with my colleagues at my institution and with my students. I send my heartfelt love to all of them.

Working in a new institution means meeting new colleagues, benefiting from their experiences and sharing my own. The most important of these valuable instructors and artists is my dear editor, Gülşah Sönmez, whom I admire both professionally and personally. I have benefited from her in every way during the last 8 years we have worked together, thanks to her mastery of Turkish music performance, theoretical knowledge, and pedagogical skills. I dedicate this book to her tolerance, knowledge, and heart...

Assoc. Prof. PhD. Tuğçem Kar

**TRADITIONAL TURKISH MUSIC VOICE
TRAINING – GUIDE I**

**Physiological - Theoretical and Technical
Information**

Yazar: Assoc. Prof. Dr. Tuğçem KAR

ORCID NO: 0000-0002-0252-2537

Editör: Assist. Prof. Dr. Gülşah SÖNMEZ

ORCID NO: 0000-0001-8044-0185

© YAZ Yayınları

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Yaz Yayınları'na aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı Kanun'un hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın önceden izni alınmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

ISBN 978-625-8926-50-7

Eylül 2026 - Afyonkarahisar

Dizgi/Mizanpaj: YAZ Yayınları

Kapak Tasarım: YAZ Yayınları

YAZ Yayınları. Yayıncı Sertifika No: 73086

M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3

İscehisar/AFYONKARAHİSAR

www.yazyayinlari.com

yazyayinlari@gmail.com

TRADITIONAL TURKISH MUSIC VOICE TRAINING - GUIDE I

Physiological - Theoretical and Technical Information

Assoc. Prof. Dr. Tuğçem KAR

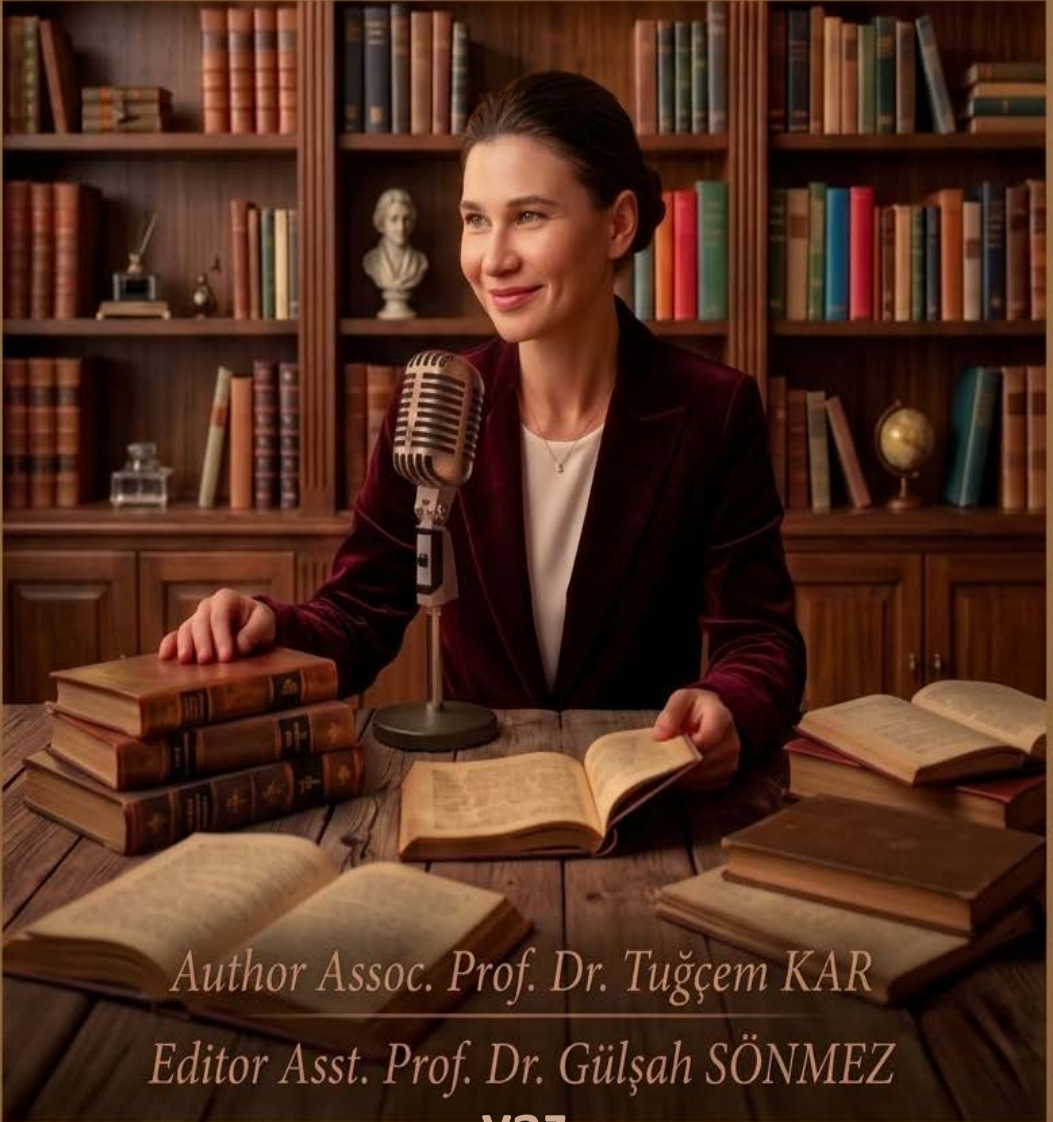
Editor

Assist. Prof. Dr. Gülşah SÖNMEZ

yaz
yayınları
2026

Traditional Turkish Music Voice Training - Guide I

Physiological - Theoretical and Technical Information

Author Assoc. Prof. Dr. Tuğcem KAR

Editor Asst. Prof. Dr. Gülşah SÖNMEZ

yaz

yayınları